

حکمت الهی در خلقت آدم: چرا خداوند موجودی برتر از فرشتگان آفرید؟

<?xml encoding="UTF-8?">

در آیه ۳۰ سوره بقره، خدای متعال در جریان خلقت آدم به فرشتگان می‌فرماید: من چیزی می‌دانم که شما نمی‌دانید. خداوند چه چیزی را می‌دانست که فرشتگان نمی‌دانستند؟

همان‌گونه که در پرسش آمده، قرآن کریم می‌فرماید هنگامی که خدای متعال به فرشتگان فرمود: من می‌خواهم در زمین جانشینی بیافرینم، آنها گفتند: آیا در آن‌جا کسی را می‌آفرینی که به فساد و خون‌ریزی بپردازد؟! ما که تو را به پاکی می‌ستاییم و تقدیس می‌گوییم؟! خدای متعال در پاسخ فرمود: من چیزهایی می‌دانم که شما نمی‌دانید: «إِنِّي أَعْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُونَ».

با توجه به این‌که خداوند دانای نهان و آشکار است، بدیهی است چیزهایی از فلسفه و دلیل این خلقت و آفرینش می‌دانست که فرشتگان از آن آگاهی نداشتند. حال پرسش این است، سَرِّی که ملائک از آن بی‌خبر بودند چه بود؟!

در پاسخ باید گفت؛ ممکن است این سر و راز هنوز نزد خداوند باشد و کسی از آن آگاه نباشد، و ممکن است که خداوند این راز را بعدها در اختیار بندگان خاص خود قرار داده باشد.

البته، تفسیرها و روایاتی در این زمینه وجود دارد و احتمالاتی هم مطرح شده است، مانند این‌که:

رازی که خدا می‌دانست، همان تکبر و عجب و غرور ابلیس در سجده بر آدم(ع) بود.

خدا می‌دانست که پیامبران، صالحان و دوستان خدا در فرزندان آدم پدیدار خواهند شد که جز با چنین آفرینش ظاهر و آشکار نمی‌شد.

فرشتگان می‌پنداشتند که فضل و برتری تنها به عبادت است؛ اما خداوند می‌خواست به آنان نشان دهد که برتری به علم است؛ از این‌رو علم آدم را به رخ آنان کشید.

خدا می‌دانست که آدم توبه خواهد کرد و ابلیس به معصیت خدا روی خواهد آورد و فرشتگان از این موضوع آگاه نبودند.

فرشتگان از ظاهر و فساد و خون‌ریزی انسان در آینده آگاهی داشتند، در حالی که خدای متعال به ظاهر و باطن و اسرار و محبت قلب آدم علم داشت و این اقتضا می‌کرد که به خلق آدم دست بزند.

در برخی روایات هم آمده است که خداوند در ادامه جمله «إِنِّي أَعْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُونَ»، توضیحاتی خطاب به فرشتگان بیان کرد که برخی زوایای آن راز را برایشان روشن می‌کرد:

من اراده کردم موجودی را با دستم بیافرینم و انبیاء و پیامبران و بندگان صالحی که امامان هدایت شده‌اند را در نسل او قرار دهم که جانشینان من بر آفریدگان روی زمین باشند و آنها را از گناهان بازدارند و از عذابم بیمشان

دهند و به سوی طاعتم هدایتشان کنند و با آنان در راه من گام بردارند و با این بندگان خاص، حجت‌م را تمام کرده و آفریدگان را از عذاب بیم دهم.

همچنین نسل «نسناس» را از زمین بردارم و زمین را از وجودشان پاک کنم(شاید اشاره به موجودات مشابه انسان مانند نئاندرتال‌ها باشد که منقرض شده‌اند) و ...

و به عبارت دیگر، این نسل جدید، با نسل‌های گذشته مشابه انسان که فسادشان در ذهن و خاطر فرشتگان جای گرفته بود متفاوت‌اند